

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 28.8.2009
COM(2009) 440 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Еуреана — следващи стъпки

SEC(2009) 1124

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Еuropeana — следващи стъпки

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Еuropeana — европейският проект, представляващ онлайн библиотека, архив и музей — влезе в действие през ноември 2008 г. като част от инициативата на Комисията за създаване на цифрови библиотеки, целяща осигуряването на достъп до културното и научното наследство на Европа за всички потребители на интернет. Европейският парламент¹ и Съветът² подчертаха значението на Еuropeana за представянето в интернет на културното наследство на държавите-членки и за осигуряването на неограничен достъп до това наследство. Същевременно те подчертаха икономическия потенциал, произтичащ от предоставянето на достъп до нашата културна съкровищница, и ролята му като източник на творческо вдъхновение за нови продукти и услуги в области като туризма и образованието.

Настоящият документ се занимава със следващата фаза в развитието на Еuropeana и бъдещата ориентация на този проект. Той очертава основните предизвикателства през следващите години във връзка с 1) обогатяването на съдържанието на Еuropeana с материали от най-високо качество и значение за потребителите както обществено достъпни, така и защитени с авторски права, и 2) създаването на устойчив модел на финансиране и управление. Целта е да се гарантира, че Еuropeana и политиката за дигитализиране, предоставяне на онлайн достъп и съхранение в цифров вид, на която се основава проектът, осигуряват трайно присъствие на европейската култура в интернет и превръщат нашето общо и разнообразно културно наследство в неделима част от европейската информационна инфраструктура на бъдещето.

За да се съберат идеи относно най-добрия начин за постигането на тази цел, Комисията започва консултация въз основа на серия от въпроси, представени в работния документ на службите, придружаващ съобщението. Заинтересованите страни се приканват да внесат своите становища по всеки въпрос отделно или по всички въпроси до 15 ноември 2009 г.

2. EUROPEANA: СТРАТЕГИЯ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ЕВРОПЕЙСКОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО ОНЛАЙН

2.1. Политическият контекст

Инициативата i2010 за цифрови библиотеки беше стартирана през септември 2005 г. Тя се основава на предходни финансирани от Комисията дейности за предоставяне на

¹ Резолюция на Европейския парламент относно „i2010, към европейска цифрова библиотека“ от 27.9.2007 г.

² Заключение на Съвета за Еuropeana от 20 ноември 2008 г., ОВ С 319, 13.12.2008 г., стр. 18.

европейското културно наследство онлайн и на писмо (от 28 април 2005 г.) на шест държавни и правителствени ръководители до председателите на Европейската комисия и на Европейския съвет, в което се предлага създаването на европейска цифрова библиотека.

За широката публика Еурогеапа се явява най-видимият резултат от инициативата. Тя е обща точка за достъп до огромно и нарастващо количество информация, която е била дигитализирана и предоставена за достъп онлайн от културни институции в държавите-членки. Еурогеапа обаче е само върхът на айсберга. Нейното създаване и растеж не би било възможно без продължаването на усилията на държавите-членки за дигитализиране, предоставяне на достъп онлайн и съхранение в цифров вид. Съвместно с държавите-членки Комисията предприе действия за включването на тези въпроси в политическия дневен ред и осигуряването на съгласуваност на политиките в Европа. През 2006 г. Комисията издаде препоръка³, определяща серия от конкретни мерки, които трябва да бъдат предприети, и наблюдава заедно с експертната група от държавите-членки изпълнението на тази препоръка и на свързаните с нея заключения на Съвета от страна на държавите-членки.

Комисията също улесни постигането на консенсус между заинтересованите страни за практически решения на ключови въпроси във връзка с достъпа онлайн до културен и научен материал. Тази дейност беше организирана от Групата на високо равнище за цифровите библиотеки, която обединява културни институции, представители на носителите на права, на технологични фирми и на академичните среди. Наред с други резултати тя доведе до създаването на образец на лиценз за дигитализиране на произведения с изчерпани тиражи и на проект за сътрудничество между издатели и учени с цел измерване на ефекта на отворения достъп върху научните публикации. Тези политически дейности се основават на интензивна техническа работа, съфинансирана по програмата *eContentplus*, Програмата за конкурентоспособност и иновации и Седмата рамкова програма за изследователска и развойна дейност.

Еурогеапа дава своя принос за разпространението на културата на различните държави-членки и извежда на преден план общите елементи, като осигурява висока популярност в интернет на нашата богата и разнообразна култура. Тя засилва значението на индивидуалните цифрови сбирки, като предлага „постоянни виртуални изложби“ на творби, съхранявани из целия континент.

Порталът също подпомага намирането на информация в различни формати (текстов, звуков, аудиовизуален и изобразителен) и сравняването на различните перспективи на нашата обща европейска история и наследство в отделните държави.

Освен това Еурогеапа стимулира и фокусира бъдещи инициативи за дигитализиране в държавите-членки, като предлага обзор върху вече дигитализираните материали и посочва пропуските в усилията на Общността за дигитализиране.

Значението на Еурогеапа за потребителите се крие в предлагания от нея единен интерфейс (на родния език на всеки потребител) за намиране на цифрово културно

³ Препоръка 2006/585/ЕО за дигитализиране и цифрово съхраняване, ОВ L 236, 31.8.2006 г., стр. 28.

съдържание от утвърдени културни организации в целия Европейски съюз и за използването на това съдържание за работа, забавление и обучение.

2.2. Състояние към момента

Към момента Europeana осигурява пряк достъп чрез многоезичен интерфейс до уникалното количество от над 4,6 милиона дигитализирани книги, вестници, филмови клипове, карти, фотографии и документи от европейските библиотеки, архиви, музеи и аудиовизуални хранилища. През следващите години това число ще нараства бързо. Общественият интерес към Europeana беше ясно демонстриран при откриването ѝ през ноември 2008 г.

Понастоящем над 1000 културни институции предоставят съдържание в Europeana (пряко или чрез концентратори) и над 150 институции участват в нейната партньорска мрежа. Това партньорство между различни видове културни институции, постигнато с помощта на Europeana, е безпрецедентно по своя мащаб и потенциал. Растящият брой културни организации, предлагащи достъп до своето съдържание чрез тази услуга, свидетелства за потенциала и идентифицирането с концепцията на Europeana. Инициативата съумя да осигури пряк достъп до разнообразните културни сбирки на Европа, като същевременно запази идентичността на съответните организации за крайния потребител. Сътрудничеството може да бъде разширено и върху други инициативи по целия свят като например Световната цифрова библиотека.

Организационната структура за бъдещото развитие на Europeana е налице. Оперативната дейност на портала се осъществява от офиса на Europeana, който се помещава в Нидерландската национална библиотека. Офисът се разраства, за да се справи със задачите за поддръжка и актуализиране на прототипа, който влезе в действие през 2008 г., и подготвя официалното пускане на портала — Europeana 1.0, в експлоатация през 2010 г.

През следващите години порталът постепенно ще бъде обогатяван с нови функции и услуги, а съществуващите такива ще бъдат разширявани. Усилията ще бъдат концентрирани върху функциите за търсене и интерфейса. Внимание ще бъде обърнато конкретно на подготовката на Web 2.0 услуги за създаване на общности по интереси, а също и на подобряването на многоезичните функции. В рамките на допитване сред потребителите на Europeana, на което се отзоваха повече от 3 000 лица и което предостави положителна обратна информация, бяха получени предложения за подобряването на портала. Паралелно с модернизирането на портала, Europeana ще продължи да функционира като изпитателна лаборатория за нови идеи и научноизследователски резултати. За да бъдат гражданите по-добре запознати с услугите на Europeana, е необходима нейната допълнителна популяризация.

3. ПО-БОГАТО СЪДЪРЖАНИЕ ЗА EUROPEANA

Условие за по-нататъшното развитие на Europeana е разширяването на нейните сбирки. Целта на политиката на Комисията е осигуряването на достъп посредством портала до **10 млн. обекта** през 2010 г. Този брой следва да нарасне през последващите години.

Захранването на Europeana изисква устойчиво дигитализиране в Европа и добавяне на отговарящи на най-високите стандарти метаданни към дигитализираните обекти. За

целта Комисията призова държавите-членки да увеличат усилията си в тази област и да гарантират безпроблемното осигуряване на достъп до дигитализираното съдържание чрез Еуропеана, включително посредством създаването на национални или тематични концентратори⁴.

3.1. Видове съдържание

Като цяло приносът на различните държави-членки към Еуропеана е все още неравномерен по отношение както на брой обекти, така и на видовете материали (вж. част 2 от работния документ на службите, придружаващ настоящото съобщение). Ясно се открояват значителните усилия на Франция за обогатяване на съдържанието на Еуропеана, в размер на около 47 % от всички дигитализирани обекти. Някои други държави-членки предоставиха съвсем малко обекти. С добавянето на все повече сбирки от цяла Европа в Еуропеана ситуацията постепенно ще се балансира.

През първата фаза някои държави-членки (например Полша, Унгария) предоставиха на Еуропеана предимно книги, докато други (Финландия, Люксембург, Естония) съсредоточиха своя принос върху вестници и списания или (по отношение на Румъния) изображения на музейни експонати. Това води до парадоксалната ситуация, при която класически образци на европейската литература са достъпни посредством Еуропеана на множество езици, но не и на своя оригинален език. Например творбите на Гьоте могат да бъдат открити на френски, полски и унгарски, но не и на немски език.

Тази ситуация доведе до коментари и въпроси от страна на потребителите. Подбраното съдържание, което следва да бъде дигитализирано и включено в Еуропеана, се определя от държавите-членки и техните културни институции в съответствие с политиките им в областта на културата и/или информацията. Независимо от това, за да се отговори на очакванията на потребителите по отношение на съдържанието на Еуропеана, вероятно ще бъдат необходими конкретни усилия във връзка с определени категории материали.

3.2. Съдържание, защитено от авторско право

Едно от главните предизвикателства пред Еуропеана е включването на материали, защитени от авторско право, за да се избегне „черната дупка на 20-ти век“ — ситуация, при която в интернет са достъпни много културни материали отпреди 1900 г., докато тези от по-близкото минало са много малко. Това налага добро сътрудничество между културните институции и носителите на права, при пълно съблюдаване на законодателството в областта на авторското право. Такова сътрудничество може да приеме формата на споразумения между националните културни институции и носителите на права или на линкове от Еуропеана към интернет страници, управлявани от носителите на права.

Добър пример за последния тип партньорство е Gallica2, порталът на Националната библиотека на Франция (Bibliothèque nationale de France) Той предоставя свободен достъп до материали, които са обществено достояние, и осигурява линкове към защитеното от авторско право съдържание на френските издателства. Издателствата решават в каква степен да публикуват съдържание посредством Gallica2, а потребителите могат да придобият пълните творби на техните интернет страници. По

⁴ Съобщение „Европейското културно наследство – достъпно с едно натискане на бутон“, 11.8.2008 г.

отношение на Еуропеана може да бъде разгледан подобен модел. Предимството за потребителите е, че те не само получават пряк онлайн достъп до материали, които са обществено достояние, но могат и лесно да открият защитеното от авторско право съдържание, което те може би искат да придобият. Предимството за издателствата е по-голяма популяризация на техните творби сред европейската публика.

В редица европейски държави, например Нидерландия и Германия, носителите на права и културните институции проучват различен модел, който позволява на културните институции да дигитализират срещу заплащане културен материал и да го предоставят на обществото. Това се отнася конкретно за книги, чиито тираж е изчерпан, но са защитени от авторско право, а също и за по-стари вестници.

От съществено значение за развитието на Еуропеана е в тези лицензи да се предвиди достъпността на материала в целия ЕС. И наистина, френски концентратор трябваше да оттегли фотографии от Еуропеана, тъй като правото му за разпространение на материала бе ограничено върху неговата собствена територия. Съществуват и други примери, при които културни институции са приели лицензи, които ограничават разпространението на материал върху IP адреси в рамките на един национален домейн. Тези споразумения са предизвикани от финансови съображения — лиценз, който покрива цяла Европа, може да бъде по-скъп, или са свързани с юридически казуси. Те обаче крият опасност от фрагментиране на дигитализираното европейското културно наследство в национални интернет депа и повдигат въпроси, свързани с отговорността на публично финансираните културни институции в ЕС за осигуряването на равен достъп на всички граждани на ЕС до предоставяните от тях услуги в интернет.

Една от областите, в която спешно трябва да бъде постигнат напредък за подпомагане на дигитализирането, което ще допринесе за улесняване на достъпа до съдържание посредством Еуропеана, представляват т.н. „осиротели“ произведения, т.е. произведения, чиито носители на права е невъзможно или е много трудно да бъдат открити. В своята препоръка от 2006 г. за дигитализиране и цифрово съхраняване Комисията прикани държавите-членки да въведат механизъм, чрез който да се справят със свързания с осиротелите произведения проблем. Оттогава повечето държави-членки постигнаха малък прогрес. В рамките на Групата на високо равнище за цифровите библиотеки бе подписан меморандум за разбирателство от различни заинтересовани страни относно ръководните насоки за ускорено търсене за осиротелите произведения.

Зелената книга от 2008 г. относно авторското право в икономиката на знанието⁵ продължи започнатото със серия от въпроси, свързани по-специално с необходимостта на европейско ниво от законодателство, насочено към осиротелите произведения, и с начина за справяне със съответните трансгранични аспекти. Въз основа на резултатите от допитването Комисията ще подготви оценка на въздействието относно начина за справяне с проблема на осиротелите произведения, в което ще бъдат проучени редица подходи, които биха могли да улеснят дигитализирането и разпространението на осиротели произведения.

В последно време проблемът на осиротелите произведения предизвиква нарастващо внимание във връзка със споразумението за услуга „Google Book search“ (търсене на

⁵ COM(2008) 466/3

книги в Google), което засяга много от тези произведения. Споразумението бе дискутирано на министерско равнище на заседанията на Съвета по образование, младеж и култура от 12 май 2009 г. и на Съвета по конкурентоспособност от 28 май 2009 г. Комисията бе призована да представи анализ на резултатите от споразумението и към настоящия момент тя подготвя този анализ.

По отношение на дигитализирането на по-стари произведения съществува съществена и особено значима разлика спрямо законодателството в областта на авторското право в САЩ. В Европа и САЩ срокът за закрила на авторското право бе хармонизиран на 70 години след смъртта на автора, но законодателството на САЩ посочва 1923 г. като крайна дата (публикуваните преди 1923 г. творби са обществено достояние). Поради това много материали, произхождащи от Европа отпреди 1923 г., могат да бъдат дигитализирани и предоставяни в САЩ без лицензионно споразумение, докато европейските граждани не разполагат с достъп до тях посредством услуги от типа на Europeana⁶. Практическите последици са по-широк онлайн достъп до цифрови книги в САЩ отколкото в Европа, като за решаването на този проблем би било необходимо участието на носителите на права и културните институции. Решението би могло да представлява ускоряване на създаването на регистри за осиротели произведения или за произведения с изчерпани тиражи — вече започнало в рамките на проекта ARROW, или прагматично използване на крайна дата, която ще наложи по-нисък праг при цифровото търсене на произведения отпреди определена дата.

3.3. Съдържание, което е обществено достояние

Голяма част от материалите, достъпни в цифров формат посредством Europeana представляват обществено достояние; това означава, че те не са или вече не са защитени с авторско право и принципно могат да бъдат достъпни и използвани от всички. Тези материали представляват важен източник на информация, която може да бъде използван повторно както от граждани, така и от дружества, а също и движеща творческа сила във века на интернет. Ето защо Комисията подчерта, че тези „материали, които са обществено достояние, трябва да останат достъпни като такива и след промяна на формата. С други думи, материали, които са обществено достояние, следва да останат такива и след като са цифровизирани и достъпни в Интернет“⁷.

На практика това невинаги е така. Докато някои от културните институции изрично посочват, че материалът, който те предоставят в Europeana, е обществено достояние, други претендират за права върху дигитализираните копия и/или изискват заплащане за изтегляне. Няколко институции използват водни знаци и в един от случаите разглеждането на материала в разумна големина подлежи на заплащане. Различните практики отразяват широката гама от подходи в ЕС, които понякога са продиктувани от все по-големия натиск, упражняван върху културните институции, за увеличаване на преките приходи от активите, с които те разполагат. Изискването на заплащане за дигитализирани произведения, които са обществено достояние, отразява и факта, че самото дигитализиране е свързано с разходи. Същевременно то сериозно ограничава културния и икономически потенциал на материала.

⁶ В своите неотдавнашни съобщения относно съществуването на услугата „Google Book search“ за мобилни телефони Google посочва, че посредством нея на американските граждани се предоставят повече от 1 млн. обществено достъпни книги. Според публикуваното от Google съобщение до пресата обществено достъпните книги в Европа са едва половин милион.

⁷ Съобщение „Европейското културно наследство – достъпно с едно натискане на бутон“, стр. 7.

От юридическа гледна точка възниква въпросът дали дигитализирането само по себе си създава нови права. По принцип отговорът би следвало да е отрицателен. Тъй като обаче равнището на оригиналност, необходимо за възникването на авторско право, не е хармонизирано на европейско ниво, отговорът на въпроса може да бъде различен в отделните държави-членки⁸. То може също така да варира за различните видове дигитализиране (например сканирането на книги е свързано с по-ниски разходи от триизмерното възпроизвеждане на обекти).

Принципният въпрос е дали е приемливо да ограничаваме достъпа до материали, които са обществено достояние и са дигитализирани с обществени средства от обществени институции, или да ги превърнем в едно широко разпространено благо за информационното общество. Вторият подход съответства на политиката на Общността за многократна употреба на информацията в обществения сектор, а също и на Министерската препоръка на ОИСР относно по-добър достъп и по-ефективна употреба на информацията в публичния сектор⁹. Този въпрос е от ключово значение за функционирането на Еуропеана, тъй като в своите условия за използване порталът спазва политиките на хранващите институции.

Подобни проблеми възникват, когато в замяна на материални преимущества публичните институции предоставят на частни дружества изключителни права за дигитализиране и използване на уникалните им активи, които са обществено достояние. Такива споразумения крият опасност от блокиране на достъпа до съдържание, което е обществено достояние, но в някои случаи те могат да бъдат единственият начин за финансиране на дигитализирането. Тази дилема бе изразена от Групата на високо равнище за цифровите библиотеки в нейния отчет относно публично-частните партньорства за дигитализиране. Групата препоръча, че „съдържанието в аналогова среда, което е обществено достояние, следва да бъде съдържание, което е обществено достояние, и в цифровата среда. Ако се необходими ограничения на потребителския достъп и на потребителите, то те следва да се прилагат за ограничен период от време, за да бъде цифровото съдържание достъпно за всички“¹⁰.

4. ФИНАНСИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ

В заключението на Съвета от 20 ноември 2008 г. относно Еуропеана министрите на културата от ЕС подчертаха необходимостта от намиране на устойчив модел на финансиране и управление за услугата. Министрите приканиха Фондацията за европейската цифрова библиотека, Европейската комисия и държавите-членки да работят заедно за целта, като дискусии бяха проведени в рамките на експертната група от държавите-членки по въпросите на цифровизацията и цифровото съхранение. Настоящото допитване ще включи по-широк кръг от заинтересовани страни в дебата относно начините за гарантиране на необходимата независимост на Еуропеана в бъдеще.

По отношение на бъдещето развитие на Еуропеана съществуват твърде различни модели, вариращи от пълно финансиране от страна на Общността до модел, при който

⁸ Все пак критерият за оригиналност е хармонизиран за фотографии, бази данни и компютърен софтуер.

⁹ Сеул, 18 юни 2008 г.

¹⁰ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/hleg/reports/ppp/ppp_final.pdf

частният сектор изпълнява основна роля при предоставянето на услугата. В окончателно избрания модел на финансиране и управление следва да се вземат предвид първостепенната цел на Еурогеапа — предоставяне на възможно най-широк достъп до културни сбирки, европейския обхват и характер на портала, а също и съществената роля на културните институции, предоставящи своите сбирки. Освен това в него следва да бъде отчетен фактът, че разходите за офиса на Еурогеапа представляват само една малка част от общата инвестиция на държавите-членки и Европейския съюз, имаща за цел осигуряване на интернет достъп до европейското културно наследство.

4.1. Финансиране на фазата на развитие (2009—2013 г.)

В първоначална фаза на Еурогеапа Европейската комисия подкрепи финансово нейното създаване чрез проекта EDL-net, съфинансиран по програма *eContentplus*. Проектът, чийто бюджет възлизаше на 1,3 млн. EUR, приключи в началото на 2009 г.

За периода от 2009 г. до средата на 2011 г. развитието на Еурогеапа ще бъде съфинансирано с 6,2 млн. EUR чрез проекта Europeana 1.0, който бе избран в рамките на програма *eContentplus*. На тази фаза няколко държави-членки¹¹, а също и индивидуални културни институции ще участват във финансирането.

До края на 2013 г. Комисията може да продължи да подпомага фазата на развитие на Еурогеапа чрез Програма за конкурентоспособност и иновации. През тази фаза ще има допълнително съфинансиране от държавите-членки и/или първоначално спонсориране от страна на частния сектор.

4.2. Средносрочно финансиране (2013 г. и след това)

За периода след 2013 г. следва да бъдат разгледани допълнителни начини за финансиране на Еурогеапа, с които да се постигне подходящият баланс между финансиране на Общността и други ресурси, като се загърби настоящото финансиране въз основа на проект. Допълнителни източници на финансиране биха могли да се осигурят чрез публично-частните партньорства или чрез повече структурно подпомагане от държавите-членки. Порталът може да има и известни приходи, но те ще покрият само една много скромна част от общите разходи по предоставяне на услугата. Заплащането на такса от страна на крайния потребител за намиране на съдържание чрез Еурогеапа, както и за други функционалности не е приемлив вариант, тъй като то би застрашило сериозно използването от страна на потребителите и би противоречало на основната цел на портала.

Публично-частни партньорства за Europeana

Публично-частните партньорства за Еурогеапа могат да приемат различна форма. Първият модел е *частното спонсориране*, тъй като с по-нататъшното развитие на Еурогеапа тя ще привлича все повече потребители. Спонсорирането може да е предизвикано от благотворителни съображения — широкоразпространен модел в САЩ. Спонсорирането може да става за сметка на насрещна услуга, например реклама.

В държавите-членки съществуват различни практики по отношение на допускането на комуникация с търговска цел за портали, предлагащи публични услуги, какъвто е и

¹¹ Франция, Германия, Нидерландия, Испания, Италия, Финландия, Ирландия, Литва, Унгария.

Europeana. Това може да зависи и от вида на комуникацията с търговска цел, тъй като присъствието на фирмено логото на заден план е нещо различно от банер, с който се рекламира даден продукт.

Друг потенциален източник на приходи би било *заплащане за линковете, предоставяни от Europeana* към съдържание на организации (частни или публични), които генерират приходи от това съдържание. С други думи, би могло да се изисква посредническа такса за трафика, генериран към портали с платено съдържание. Все пак не е задължително публично-частните партньорства, основаващи се на такива линкове, да включват и финансови взаимоотношения. Партньорството между Националната библиотека на Франция и френските издателства посредством Gallica 2 е пример, при който предоставянето на такива линкове се разглежда като част от обществените задачи на портала.

Използването на опита на *технологичните решения и умения на частните дружества* за подобряването на Europeana представлява още един модел за оптимизиране на характеристиките на портала. Частните партньори биха могли да бъдат подбирани чрез процедура за възлагане на поръчки (съгласно европейските правила за възлагане на обществени поръчки) или тяхното участие би могло да бъде част от горепосочените линкове към спонсори.

По-широкообхватни модели на партньорство биха могли да бъдат предвидени, в случаите, когато частният сектор ще участва пряко в управлението на Europeana и в генерирането на приходи от дейността на портала. Тези модели ще трябва да отчетат редица ограничения. Очевидно, Europeana следва да продължи да преследва целите на политиката в областта на културата и информацията, които са причината за нейното съществуване. Необходимо ще бъде също така пълното съгласие на предоставящите съдържание културни организации, тъй като на практика те притежават дигиталния материал, намиращ се в основата на услугата. И накрая, тези модели ще трябва да бъдат устроени по начин, с който да се избегне нарушаването на конкуренцията.

Публично финансиране за Europeana

Устойчивото финансиране на публичния сектор би било обосновано поради значението на Europeana като платформа на политиката в областта на културата, която придава добавена стойност към отделните културни сбирки в интернет, които често страдат от липсата на популярност, като ги обединява посредством общ мноезичен портал за достъп. Освен това, относително малка инвестиция в Europeana може да доведе до значителен резултат, под формата на творчески и икономически дейности в области като образованието и туризма.

Публичното финансиране би могло да идва от редица различни източници. Единият от вариантите, разгледан и отхвърлен от Фондацията за европейската цифрова библиотека, представлява *финансово участие на културните организации*, които предоставят съдържание. Тези организации обединяват национални и европейски асоциации, концентратори и индивидуални институции от различни сектори. Разнородността на групата представлява пречка за разработването на система за финансовото участие, която ще бъде приета радушно от всички заинтересовани страни.

По-голямото участие на държавите-членки би могло конкретно да се състои под формата на два базови модела. Първият подход би се основавал на готовността на

отделните държави-членки да участват, както някои от тях вече сториха през началната фаза. Това би могло да представлява един бърз и гъвкав вариант. Същевременно, той би създал значителна степен на несигурност за Еурогеапа, тъй като размерът на наличните бюджетни средства може да се променя през годините. Освен това при този подход няма яснота какво точно се изисква от държавите-членки.

Вторият модел би бил основан на механизъм за разпределение, според който всички държави-членки биха допринасяли в зависимост от своя БВП. Този модел би изразил отговорността на всички държави-членки за развитието на Еурогеапа, но крие риск от относително твърде високи административни разходи при формализирането на модела и на механизма за разпределение. В някои случаи финансовото участие на по-малките държави-членки ще бъде на практика по-ниско от разходите, свързани с одобряването на техния дял.

Участие на Общността след 2013 г. би било обосновано поради европейската добавена стойност на портала и значимостта на демонстрирането на единството на Европа в цялото ѝ културното многообразие. Актуалното финансиране на проекта, основано на покани за представяне на предложения, не дава обаче възможност за устойчиво финансово планиране. В рамките на наличните инструменти на политика трябва да бъдат разгледани алтернативи за основно финансиране на Еурогеапа.

4.3. Управление

Фондацията за европейската цифрова библиотека, създадена на 8 ноември 2007 г., осъществява надзор върху дейността на Еурогеапа. Сред учредителите са европейски асоциации на библиотеки, архиви, музеи и аудиовизуални архиви, както и редица значими индивидуални културни институции. За да получат членство във фондацията, организациите трябва да са или да представляват големи доставчици на електронно съдържание за Еурогеапа, както и да бъдат готови да спазват стандартите и политиките на портала.

Финансовата подкрепа, осигурявана от няколко държави-членки на Еурогеапа, повдигна въпроса за тяхното влияние върху органите за управление на фондацията. Комисията и държавите-членки не участват в официалната управленска структура на Еурогеапа. Вместо това те биват информирани за прогреса, като техният принос към изпълнителния комитет на фондацията се осъществява чрез „групата по финансиране и ориентиране“, която е част от съществуващата експертната група от държави-членки. Това е в духа на идеята, че отговорни за функционирането на портала следва да бъдат членовете, в ролята им на основни доставчици на съдържание и с оглед на техния опит и ноу-хау. В допълнение, към настоящия момент Комисията има договорни отношения с фондацията в рамките на споразумения за безвъзмездна помощ за проекти, в които фондацията участва.

Поради очаквания приток на нови членове Фондацията за европейската цифрова библиотека подготвя изменение на действащата управленска структура. Вследствие на дебата относно средносрочната ориентация на Еурогеапа, в т.ч. нейното финансиране и свързаната с това отговорност, в бъдеще могат да се наложат някои допълнителни промени.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За кратък период от време Еурогеапа се утвърди като отправна точка за европейската култура в интернет. Тя отразява амбициите на европейските културни институции за по-широка и масова достъпност на нашето общо и разнообразно културно наследство.

Необходими са допълнителни усилия, които се основават на вече постигнатите резултати, както и тясно сътрудничество между всички заинтересовани страни, за да се изпълни обещанието за лесен онлайн достъп до книги, картини, карти, фотографии, вестници, филмови клипове и звуков материал от цяла Европа.

В настоящия документ се посочват основните предизвикателства, които ще определят бъдещото развитие на Еурогеапа, и се формулират редица дискуссионни въпроси, по които се очаква реакцията на заинтересованите страни..